

UCHWAŁA Z DNIA 20 LISTOPADA 2000 R.

I KZP 34/2000

Jeżeli prawomocne skazanie za podobne przestępstwo umyślne nastąpiło w okresie próby określonej wyrokiem, który został objęty wyrokiem łącznym, przed wydaniem tego wyroku, należy zarządzić na podstawie art. 75 § 1 k.k. wykonanie kary orzeczonej w wyroku wchodzącym w skład wyroku łącznego.

*Przewodniczący: sędzia SN E. Strużyna.*

*Sędziowie SN: J. Szewczyk, F. Tarnowski (sprawozdawca).*

*Prokurator Prokuratury Krajowej: R. Stefański.*

Sąd Najwyższy w sprawie Mariusza S., po rozpoznaniu, przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k., przez Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2000 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

Czy możliwe jest zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności objętej późniejszym wyrokiem łącznym, podczas kiedy wyrok, którego dotyczy „skazanie ponowne”, zapadł zanim wydano wyrok łączny?

uchwalił udzielić odpowiedzi jak wyżej.

## UZASADNIENIE

Zagadnienie prawne przedstawione w pytaniu wyłoniło się w następującej sytuacji procesowej.

Sąd Rejonowy w G. postanowieniem z dnia 24 marca 2000 r., orzekł, iż nie zarządza wobec skazanego Mariusza S. wykonania kary 1 roku pozbawienia wolności wymierzonej na podstawie art. 11 § 1 w zw. z art. 208 d.k.k. prawomocnym wyrokiem tego sądu z dnia 20 marca 1998 r., ani też nie zarządza wykonania kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności orzeczonej przez tenże sąd wyrokiem łącznym z dnia 8 grudnia 1999 r.

Postanowienie to zaskarżył Prokurator Rejonowy w G., zarzucając obrazę przepisu art. 75 § 1 k.k. polegającą na odmowie zarządzenia wykonania wobec skazanego kary 1 roku pozbawienia wolności, a objętej wyrokiem łącznym w drugiej sprawie, pomimo że w okresie próby Mariusz S. popełnił podobne przestępstwo umyślne, za które Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 21 maja 1999 r., skazał go na podstawie art. 279 § 1 k.k. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres 4 lat.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę powyższego postanowienia przez zarządzenie w stosunku do Mariusza S. wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym.

Rozpatrując zażalenie Sąd Okręgowy w K. uznał, że w niniejszej sprawie wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zasadniczy problem, jaki pojawia się na tle zaistniałej sytuacji procesowej, dotyczy zakresu kognicji sądu w postępowaniu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności. W

szczegółności zaś chodzi o to, czy zarządza się wykonanie kary, czy też nie zarządza, jeśli skazany popełnił nowe podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności w okresie próby określonej wyrokiem, który został następnie objęty wyrokiem łącznym. W wypadku odpowiedzi pozytywnej wyjaśnienia wymaga podnoszona wątpliwość, czy na podstawie art. 75 § 1 k.k. należy zarządzić wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem jednostkowym, czy też wyrokiem łącznym.

Sąd Rejonowy w G. odmawiając zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, pomimo spełnienia przez skazanego wymogów określonych w art. 75 § 1 k.k., uzasadnił swoje stanowisko unormowaniem zawartym w art. 576 § 1 k.p.k., według którego wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu w zakresie objętym wyrokiem łącznym, z chwilą uprawomocnienia się tego wyroku. Natomiast zarządzenie wykonania kary orzeczonej wyrokiem łącznym, było niedopuszczalne, skoro prawomocne skazanie za przestępstwo podobne nastąpiło przed wydaniem wyroku łącznego i w stosunku do kary orzeczonej tym wyrokiem nie zostały spełnione przesłanki wymagane w art. 75 § 1 k.k.

Podobny tok rozumowania zaprezentował Sąd Okręgowy w K. w uzasadnieniu swego wystąpienia z pytaniem prawnym.

Odpowiedź na wyżej przedstawione wątpliwości w istocie jest zawarta w treści przepisu art. 575 § 2 k.p.k., który statuuje, iż wyrok łączny traci moc, a sąd w miarę potrzeby wydaje nowy wyrok łączny, jeżeli choćby jeden z wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego ulega uchyleniu lub zmianie. Wyrok łączny traci bowiem moc *ex lege* zarówno z chwilą wydania nowego wyroku łącznego (§ 1 art. 575), jak też i w wypadku uchylenia lub zmiany choćby jednego z połączonych wyroków (§ 2).

Przepis art. 575 k.p.k. zawiera analogiczne rozwiązanie jak art. 509 d.k.p.k., a opiera się ono na założeniu, że pomimo wydania wyroku łącznego, poszczególne wyroki stanowiące jego podstawę zachowują nadal swój byt prawny, chociaż orzeczone nimi kary nie są wykonywane. Możliwe jest więc, że któryś z tych wyroków zostanie uchylony lub zmieniony, zawsze jednak musi istnieć ku temu wyraźna podstawa prawna, gdyż tylko wtedy dopuszczalna jest ingerencja w prawomocny wyrok.

Niewątpliwie, jest możliwe uchylenie wyroku w trybie kasacji (art. 537 § 1 k.p.k.), czy też uchylenie lub zmiana wyroku w trybie wznowienia postępowania (art. 547 § 2 i § 3 k.p.k.). Wyrok łączny traci również moc *ipso iure* wówczas, gdy choćby jeden z wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego zostanie uznany za nieważny (art. 101 § 1 k.p.k.), jeśli w stosunku do osoby skazanej chociażby co do jednego z połączonych wyroków zostanie zastosowany indywidualny akt łaski, albo gdy kara orzeczona w wyroku stanowiącym podstawę wyroku łącznego zostanie darowana bądź złagodzona na mocy amnestii.

W tej mierze w zasadzie istniała i nadal istnieje zgodność poglądów w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz w doktrynie (zob. uchwała Izby Karnej z 20 marca 1964 r., VI Ko 53/63, OSNKW, z. 7-8, poz. 100; wyrok z 31 maja 1977 r., II KR 106/77, OSNKW, z. 9, poz. 106; postanowienie z 2 listopada 1984 r., I KZ 175/84, OSNKW 1985, z. 5-6, poz. 48; wyrok z 22 marca 1973 r., I KR 425/72, OSNKW, z. 7-8, poz. 96; M. Cieślak, Z. Doda: Przegląd orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie postępowania karnego, Pal. 1978, z. 7, s. 72; A. Spotowski, Warunkowe zawieszenie wykonania kary a kara łączna, NP 1979, z. 5, s. 24-26; A. Kabat, Przegląd uchwał Sądu Najwyższego w zakresie prawa karnego materialnego, podjętych w roku 1978, Probl. Praw. 1979, z. 3, s. 48-49; Z. Kwiatkowski, Glosa do wyroku z dnia 20 lutego 1995 r., II KRN 2/95, PS 1996, z. 7-8, s. 161-162, S. Zabłocki, Glosa do wyroku z dnia 4

stycznia 1994 r., II KRN 358/93, PS 1994, z. 6, s. 89-90; J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S. Przyjemski, R. Stefański, S. Zabłocki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom II, 1998, s. 831; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom II, 1999, s. 987-989; T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego, Komentarz, 1998, s. 1122-1123; J. Grajewski i L. K. Paprzycki, Kodeks postępowania karnego z komentarzem, 2000, s. 877-878).

W poprzednim stanie prawnym ustawodawca nie przewidywał łączenia kar pozbawienia wolności, których wykonanie zostało warunkowo zawieszane, jakkolwiek podejmowane były próby wykładni przepisów opowiadające się za taką możliwością. Dopiero unormowanie zawarte w Kodeksie karnym z 1997 r., w art. 89 § 1 k.k., rozstrzygnęło uprzednio istniejące kontrowersje, dopuszczając możliwość objęcia wyrokiem łącznym kar pozbawienia wolności orzeczonych prawomocnie z warunkowym zawieszeniem wykonania (szerzej na ten temat wypowiedział się Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 25 października 2000 r., I KZP 28/2000, dot. nie publ.). W takiej sytuacji, jeżeli zostaną spełnione warunki przewidziane w art. 75 § 1 k.k. i nastąpi zarządzenie wykonania kary wymierzonej choćby w jednym z wyroków jednostkowych, wyrok łączny – stosownie do treści art. 575 § 2 k.p.k. – traci moc. Zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności należy bowiem traktować jako zmianę wyroku, która powoduje, że podobnie jak w innych wyżej wskazanych sytuacjach, wyrok łączny traci moc *ipso iure*.

Oczywiście zarządzeniu wykonania podlega kara wymierzona w wyroku jednostkowym, gdyż skazany w okresie próby określonym tym właśnie wyrokiem popełnił podobne przestępstwo umyślne, za które prawomocnie orzeczono wobec niego karę pozbawienia wolności, zanim zapadł wyrok łączny. Odstąpienie w takim wypadku od zarządzenia wy-

konania kary byłoby nieuzasadnioną premią dla skazanego, a przede wszystkim stanowiłoby obrazę art. 75 § 1 k.k., który przewiduje obligatoryjność zarządzenia.

Niemożliwe byłoby natomiast zarządzenie wykonania kary orzeczonej wyrokiem łącznym, albowiem ponowne przestępstwo nie zostało popełnione w okresie próby określonej tym wyrokiem. Takie zaś przeszkody nie zachodziłyby w razie popełnienia podobnego przestępstwa i prawomocnego skazania po wydaniu wyroku łącznego.